

Inhisarlar Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı Bütçe kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun lâiyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/191)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Sayn: 6/146

18 . I . 1944

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Inhisarlar Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçesinin muhtelif tertiplerine 2 094 450 liralık munzam tahsisat verilmesi hakkında Gümrük ve Inhisarlar Vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Hyetince 17 . I . 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Zammın mucip sebepleri

Fasıl: 1 - Madde: 1 - Memurlar ücreti

1943 mali yılının ilk altı ayı zarfında münhal kalan memuriyetler 250 - 290 arasındadır. Altı ayda takriben, 144 000 lira tasarruf edilmiş ise de, mütaakıp altı ayda münhallerden mühim bir kısmının kapatılacağı ümit edilmekte ve (Verilen vekâlet ücreti de nazarı dikkate alınmak suretiyle) bu fasıldaki senelik tasarrufun, 157 000 lira olacağı tahmin olunmaktadır.

Bu itibarla 4500 sayılı kanun hükümlerine göre verilen bir aylık nispetindeki yardım miktarını karşılamak üzere, bu tertibe daha 140 000 liralık tahsisat ilâvesine lüzum görülmüştür.

Fasıl: 1 - Madde: 4 - Mütferrik müstahdemler ücreti

Bu tertipten alınan tahsisat, tamamen sarfolunmaktadır. Tasarruf bulunmadığına göre 4500 sayılı kanun hükümlerine göre verilen bir aylık yardım miktarını karşılamak üzere, 62 000 liranın ilâvesine lüzum görülmüştür.

Fasıl: 2 - Madde: 3 - Para gönderme masrafı

Mamulât fiyatlarına son defa yapılan zam dolayısıyla, para irsalâtının çoğalması ve Ziraat Bankasıma alınmakta olan aciyonun lira başında iki para arttırılması dolayısıyla, bu fasla daha 80 000 liralık tahsisatın ilâvesine lüzum görülmüştür.

Fasıl: 2 - Madde: 4 - İdare masrafı

Bu fasla konulan 425 000 liralık tahsisattan 350 253 lirası tamamen tevzi olunmuştur.

Karşılığı bu fasıldan temin olunan mahrukut, kırtasiye tenvir ve teshin gibi mevad vesairenin fiyatlarının artması ve hayat pahalılığı karşısında durumları müşkülleşen müstahdemlere yapılan elbise yardımının genişletilmesi dolayısıyla bu fasla mevzu tahsisata daha 225 000 liralık ilâve yapılmasına lüzum hâsil olmuştur.

Fasıl : 4 - Madde : 1 Muvakkat memuriyet harcırahı

Bu fasla mevzu tahsisat, tamamen sarfolunmuştur. Nakil vasıtaları ücretlerinin artması, silâh altında bulunan (Hâlen adedleri 54 olan) memurlarımızın vazifelerini görmek üzere diğer mahallerden gönderilen vekillerle münhal veya vazifedarı mezun veya muvakkat vazife ile ayrılmış olan memurlarımızın (Adedleri 80 - 90 arasındadır) yerine diğer mahallerden gönderilen vekillerin ve bilhassa imalât, sevkiyat işlerimizin tanzimi için, diğer mahallere gönderilmesi zaruri olan fen memuru, kimyager ve diğer memurlarımızın yol masrafları ve ikamet yevmiyelerini karşılayabilmek üzere, bu fasla daha 150 000 liralık tahsisatın ilâvesine lüzum hissedilmektedir.

Fasıl : 5 - Müfettişler harcırahı

Birinciteğrin 1943 sonuna kadar (288) idaremiz teftiş görmüş ve bu müddet zarfında bu fasıldan 39 777 lira sarfedilmiştir. Malî yıl sonuna kadar (306) idarenin teftişi ile müfettişler elinde bulunan 172 tahkikat işi intaç edilecektir.

Teftiş heyetinin, beşi askerde, onu münhal olmak üzere, 15 noksan müfettişle faaliyette bulunduğu ve mütaakıp aylarda kadronun tamamlanacağı da gözönünde tutulmaktadır. Diğer taraftan nakil vasıtaları ücretlerinde hâsıl olan tezayüt de nazarı dikkate alınarak, teftiş programımızın ikmalini temin için, bu tertibe mevzu tahsisata ilâve olarak daha 50 000 liranın verilmesi icap etmektedir.

Fasıl : 9 - Madde : 1 - Yapı işleri ve tamirleri

Bu tertibe mevzu 1 445 000 liralık tahsisattan 1 376 800 lirası sarfedilmiştir. Adapazarı ve Hendek'te vukuagelen zelzele yüzünden, buralarda tahmin haricinde, 525 000 liralık inşaat ve tamirat yapıldığı gibi, son Kastamonu, Erbaa, Samsun ve havalisindeki zelzele dolayısıyla, 500 000 liralık daha inşaat ve tamirin yapılması zarureti hâsıl olmuştur. Son zelzeledeki 500 000 liralık hasardan bu malî yıl zarfında ancak 225 000 liralığının inşaat ve tamirine imkân görüldüğünden, bu tertibe daha, 750 000 liralık tahsisatın ilâvesine lüzum görülmüştür.

Fasıl : 9 - Madde : 2 - Makineler ve teferruatı

Fabrika ve atelyelerimizin yedek parça ve tamir işlerini karşılamak üzere, mubayaası düşünülen muhtelif makine ve sairinin bedellerini ödemek için, bütçeye konulan tahsisatın (mezkûr makinelerin bedellerinin artması dolayısıyla) kâfi gelmiyeceği anlaşılmıştır.

Muhtelif fabrikalarımız için derhal alınması icabeden torna, planya, makkap, taşlama tezgâhı, prese, demir testeresi, saç makası gibi aletlerin alınabilmesi için, daha 123 000 liralık ilâve tahsisata lüzum olduğu anlaşılmıştır.

Fasıl : 10 - Madde : 1 - Nakil vasıtaları mubayaatı

1943 bütçesiyle 4 adet motörlü teknenin 120 000 liraya, 5 adet kamyonun 45 000 liraya mubayaası mümkün olacağı düşünülmüş, 3 bisiklet bedeliyle birlikte, bu fasla, 165 500 lira tahsisat konulmuştur. Ancak bu kâbil vesait bedellerinden vukubulan yükseliş dolayısıyla mezkûr vasıtalarından motörlü teknelerin 210 000 ve 5 adet lâstiksiz kamyonun 55 000 liraya mubayaası mümkün olabileceği anlaşılmıştır. Mütedavil sermaye hesaplarında kayıtlı bulunan nakil vasıtaları bedellerinin de 1939 yılı bilançosunun tetkikinde mütehasıs murakıplar ve Büyük Millet Meclisi Divanı Muhasebat Encümenince gösterilen lüzuma binaen bütçe sabit kıymetleri hesabına nakillerinin temini için de ayrıca 111 450 liraya ihtiyaç olduğundan, bu fasla daha 211 450 liralık tahsisat ilâvesine ihtiyaç görülmüştür.

Fasıl : 11 - Madde : 1 - Memurlar ücreti

Mühaller ve verilecek vekâlet ücretleri de nazarı dikkate alınmak suretiyle bu fasıldaki tasarrufun, yıl sonuna kadar 43 000 lira kadar olacağı tahmin edilmiştir. Bu itibarla, 4 500 sayılı kanun hükümleri dairesinde ilâve olarak verilen birer aylık nispetindeki yardım miktarını karşılamak üzere bu tertibe daha 76 000 liranın ilâvesine lüzum görülmüştür.

Fasıl 11 - Madde 4 - Müteferrik müstahdemler

Bu tertipten tasarruf olmamaktadır. 4500 sayılı kanun hükümlerine göre ilâve olarak verilen birer aylık nispetindeki yardım miktarını karşılamak üzere, mevzu tahsisata daha 7 000 liranın ilâvesine lüzum hâsıl olmuştur.

Fasıl 11 - Madde 5 - İşçilere ve çocuk yuvalarına yardım

Bu maddeye mevzu 50 000 lira tahsisattan şimdiye kadar 49 750 lira sarfedilmiştir.

Fabrika, imlâhane ve yaprak tütün bakım ve işleme evleriyle Tuzlalarda çalışan müstahdem ve işçilere cihaz, doğum, işten çıkarılma, hastalık, kaza, ölüm ve saire gibi hallerde talimatnamesi hükümleri dairesinde yapılan her nevi yardımlarla çocuk yuvalarının her çeşit masraflarına ait bulunan bu tertipten :

	Lira
a) İstanbul Tütün Fabrikası Çocuk yuvası kadrosunun 100 den 200 e çıkarılması sebebiyle ve İzmir yaprak tütün bakım ve işleme evinde tesis edilecek 16 yataklı işçi reviriyle 50 kişilik çocuk yuvası için yapılacak masrafları karşılamak üzere :	20 000
b) İşçi gündeliklerinin artmış olması sebebiyle, bu gündelikler esas alınarak mevzuata göre verilecek ikramiye ve tazminat miktarları da yükselmiştir. Diğer taraftan grida maddelerinin biraz daha pahalılaşmış olması dolayısıyla çocuk yuvalarının işe masrafları da artmıştır. Artan bu masraflar için de:	10 000
	<hr/>
	lira ki ceman 30 000

lira munzam tahsisata ihtiyaç duyulmaktadır.

Fasıl: 13 - 1 - Şarapçılara verilecek prim ve 4250 sayılı kanuna göre kurulacak nümune şaraphaneleri ve iyi şarap yapanlar arasında açılacak müsabaka masrafları ile bunlara verilecek mükâfat ve lüzum görülecek yerlerde açılacak şarapçılık kursları ve bunların bilmum masrafları

Bu fasla konulan 80 000 liralık tahsisata mukabil 4250 sayılı kanun hükümlerine tevfiқан Ürgüp, Tokad, Bilecik, İsparta ve Gazanteb'de yapılan şarap imalâtı tecrübelerinden müspet neticeler alındığı için bu mahallerde aşağıda müfredatı gösterilen 120 000 liralık tahsisatın yapılmasına lüzum görüldüğünden bu tertibe daha 40 000 liranın ilâvesine mecburiyet hâsıl olmuştur.

	Lira
Şarap imalâthanelerine alınacak (mecmuu 300 000 litre hacminde) 30 fiçir	75 000
Ürgüp için alınacak iki aded idrolük pres	20 000
Ürgüp için filitre ve imlâ tesisatı	10 000
Ürgüp Şaraphanesi elektrik ve su tesisatı	15 000
	<hr/>
	120 000

Fasıl: 13 - Madde: 3 - Sergilere iştirak ve propaganda masrafları

1943 bütçesine mevzu 40 000 lira tahsisattan şimdiye kadar taahhüt ve sarfolunan mebalîğe

ait işler şunlardır :

	Lira
Sergiler için	9 000
Gazeteler için	6 520
Mecmualar için	5 174
Dağıtılan reklâm mamulât için	7 267
Muhtelif propaganda masrafları için	6 922
Takvim için	5 000
	<hr/>
	39 883
	<hr/> <hr/>

Halbuki ; Sene sonuna kadar daha :

Gazetelerle yapılacak neşriyat bedeli için	5 000
Dağıtılacak reklâm mamulât bedeli için	13 000
Diğer muhtelif propaganda masrafları için	2 000

Ceman 20 000

Liraya ihtiyaç bulunduğundan bu tertibe daha 20 000 liranın ilâvesine mecburiyet görülmüştür. Talep olunan fazla tahsisat İzmir Fuvarında yapılması zaruri görülen tamirat ve tadilat masraflarından ve reklâm olarak dağıtılan sigaraların maliyet fiyatlarında geçen seneye nazaran mevcut tezyüitten ileri gelmektedir.

Fasıl : 23 - Müskirat ve şarap fabrikaları inşa ve tesis masrafları :

Bu tertibe 1943 bütçesiyle konulan 500 000 lira tahsisattan evrakı tekemmül ettirilerek ihaleye konulan işlerle diğer masraflar şunlardır :

	Lira
İstanbul Bira Fabrikası soğuk hava tesisatı	175 000
Paşabahçe taktir cihazı	100 000
İstanbul Bira Fabrikası imlâ makinesi grupu	125 000
İzmir Şarap Fabrikası taktir cihazı	13 000
Adana'da açılan mantar atelyesi tesis masrafları	20 000
İstanbul Bira Fabrikası maltözü tesisatı	4 000
İzmir, Paşabahçe Fabrikalarının tahammür tesisatı	48 000
Diğer müteferrik masraflar	15 000
	<hr/>
	500 000
	<hr/> <hr/>

Halbuki ; bu sene zarfında yapılması zaruri şu işlerimiz vardır :

Ankara Bira Fabrikası imlâ makinesi grupu B.	125 000
Gaziantep Fabrikasının bacası için	5 000

130 000

Bu ihtiyacı karşılamak üzere bütçeye 130 000 liranın ilâvesine zaruret görülmüştür.

Yukarıda yazılı tertiplere ilâvesi istenilen ceman 2 094 450 lira munzam tahsisat Umum Müdürlüğün 1943 malî yılı varidat fazlasıyla karşılanacaktır.

Bütçe Encümeni Mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Mazbata No. 25
Esas No. 1/191

20 . I . 1944

Yüksek Reisliğe

İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçesinin muhtelif tertiplerine «2 094 450» lira-
lık munzam tahsisat verilmesi hakkında Güm-
rük ve İnhisarlar Vekilliğince hazırlanan ve
Başvekâletin 18 . I . 1944 tarih ve 6/146 sayılı
tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâ-
yihası Encümenimize tevdi buyurulmakla, Güm-
rük ve İnhisarlar Vekili Suad Hayri Ürgüblü ve
Maliye Vekilliği adına Bütçe ve Mali Kontrol
Umum Müdürü hazır oldukları halde tetkik ve
müzakere olundu.

Hükümetin mucip sebepler lâyihasında da
tafsil olunduğu veçhile 4500 sayılı kanun gere-
ğince memur ve müstahdemlere verilen birer
aylık nispetindeki ikramiye bu tertiplere ceman
285 bin lira tahsisat ilâvesini icabettirmiş, Ada-
pazarı ve Hendek mmtakasında vukubulan zel-
zelede idare binalarında meydana gelen hasarın
inşa ve tamir masrafı olarak 525 bin lira ve son
zelzelede Samsun mmtakasıyla Orta Anadolu'da
vukubulan ve 500 bin lira tahmin olunan hasar-
dan bu mali yıl içinde yapılabilecek inşa ve ta-
mirler için 225 bin lira ki ceman 750 bin lira
sarfı iktiza ettiği anlaşılmış ve bütçenin tanzimi
sırasında ihtimal verilmiyen bu munzam mas-
rafların karşılanması için tertiplerine bu tahsi-
satların ilâvesi muvafık görülmüştür.

Diğer tertiplere ilâvesi istenilen tahsisat,
işletmeye taallük etmektedir. Hükümetin mu-
cip sebepler lâyihasında bunlar için bildirilen
mucip sebepler yerinde bulunmuş ve ancak ida-
renin fazla reklâm ve propagandalardan bugün
için müstağni bulunduğu mülâhaza olunarak
Vekilin de muvafakatiyle bu tertip için isteni-
len tahsisattan 5 000 lira tenzil ve «İşçilere ve
çocuk yuvalarına yardım» tertibine ilâve olun-
muştur. Umumî Heyetin tasvibine arzölmek
üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Tokad
İ. Eker	T. Coşkan	H. N. Keşmir
Kâtip		
İstanbul	Aydın	Bitlis
F. Öymen	Gl. R. Alpman	B. Osma
Bolu	Diyarbakır	Giresun
D. Z. Ülgen	S. Uluğ	M. Akkaya
Giresun	İsparta	İstanbul
A. Sayar	M. Karaağaç	H. Kortel
İstanbul	Kayseri	Manisa
H. Ülkmen	F. Bayсал	F. Kurdoğlu
Rize	Samsun	Yozgad
T. B. Balta	M. A. Yörüker	A. Sungur
	Zonguldak	
	H. A. Kuyucak	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Inhisarlar Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretili cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Inhisarlar Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı Bütçe kanununa bağlı (A) işaretili cetvelin ilişik etvelde yazılı tertiplerine 2 094 450 lira munzam tahsisat verilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Gümrük ve Inhisarlar Vekilleri

memurdur.

17 . I . 1944

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
	N. Menemencioglu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	S. day	F. Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

Hükümetin teklifine bağlı

CETVEL

F.	M.	Muhassatın nev'i	Lira
1	1	Memurlar	140 000
	4	Müteferrik müstahdemler	62 000
2	3	Para gönderme masrafı	80 000
	4	İdare masrafı	225 000
4	1	Muvakkat memuriyet harcırahı	150 000
5		Müfettişler harcırahı	50 000
9	1	Yapı işleri ve tamirler	750 000
	2	Makineler ve teferruatı	123 000
10	1	Mubayaa	211 450
11	1	Memurlar	76 000
	4	Müteferrik müstahdemler	7 000
	5	İşçiler ve çocuk yuvalarına yardım	30 000
13	1	Şarapçılara verilecek prim ve 4250 sayılı kanuna göre kurulacak nümune şaraphaneleri ve iyi şarap yapanlar arasında açılacak müsabaka masraflarıyla bunlara verilecek mükâfat ve lüzum görülecek yerlerde açılacak şarapçılık kursları ve bunların bilûmum masrafları	40 000
	3	Sergilere iştirak ve propaganda masrafı	20 000
23		Müskirat ve şarap fabrikaları inşa ve tesis masrafları	130 000
Yekûn			2 094 450

Bütçe Encümeninin değişikliği

GETVEL

F.	M.	Muhassatın nev'i	Lira
1	1	Memurlar	140 000
	4	Müteferrik müstahdemler	62 000
		Fasıl yekûnu	202 000
2	3	Para gönderme masrafı	80 000
	4	İdare masrafı	225 000
		Fasıl yekûnu	305 000
4	1	Muvakkat memuriyet harcırahı	150 000
5		Müfettişler harcırahı	50 000
9	1	Yapı işleri ve tamirler	750 000
	2	Makineler ve teferruatı	123 000
		Fasıl yekûnu	873 000
10	1	Mubayaa	211 450
11	1	Memurlar	76 000
	4	Müteferrik müstahdemler	7 000
	5	İşçiler ve çocuk yuvalarına yardım	35 000
		Fasıl yekûnu	118 000
13	1	Şarapçılara verilecek prim ve 4250 sayılı kanuna göre kurulacak nümune şaraphaneleri ve iyi şarap yapanlar arasında açılacak müsabaka masraflarıyla bunlara verilecek mükâfat ve lüzum görülecek yerlerde açılacak şarapçılık kursları ve bunların bilûmünü masrafları	40 000
	3	Sergilere iştirak ve propaganda masrafı	15 000
		Fasıl yekûnu	55 000
23		Müskirat ve şarap fabrikaları inşa ve tesis masrafları	130 000
		YEKÛN	2 094 450